

Tussen- en Eindspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2014-443 d.d. 18 december 2014

(mr. J. Wortel, voorzitter, en de heren G.J.P. Okkema en prof. drs. A.D. Bac RA, leden en mr. D.M.A. Gerdes, secretaris)

Samenvatting

Adviesrelatie. Beleggen in opties in combinatie met effectenkrediet. De Commissie is van oordeel dat de bank niet naar behoren heeft geadviseerd in vervolg op het verzoek van de belegger om advies over het terugbrengen van de debetstand. Met het oog op de schadebegroting heeft de Commissie in de tussenuitspraak de bank verzocht een schadeberekening over te leggen. In de eindspraak wordt de schade begroot en de vordering gedeeltelijk toegewezen.

TUSSENUITSPRAAK

Consument,

tegen

de naamloze vennootschap ING Bank N.V., gevestigd te Amsterdam, hierna te noemen Aangeslotene.

1. Procedure

De Commissie beslist met inachtneming van haar reglement en op basis van de volgende stukken:

- het dossier van de Ombudsman Financiële Dienstverlening;
- het door Consument ondertekende vragenformulier van 21 november 2011;
- het verweerschrift van Aangeslotene;
- de repliek van Consument; en
- de dupliek van Aangeslotene.

De Commissie stelt vast dat tussenkomst van de Ombudsman Financiële Dienstverlening (hierna: de Ombudsman) niet tot oplossing van het geschil heeft geleid en dat beide partijen het advies van de Commissie als bindend aanvaarden. Partijen zijn opgeroepen voor een mondelinge behandeling te Den Haag op 28 november 2012 en zijn aldaar verschenen.

2. Feiten

De Commissie gaat uit van de volgende feiten:

2.1 Consument onderhoudt sinds 1989 een beleggingsadviesrelatie met Aangeslotene.

2.2 In het kader van deze adviesrelatie belegde hij op basis van effectenkrediet. In de loop van 1998 heeft dit tot een aanzienlijke debetstand geleid; bij brief van 22 september 1998 heeft Aangeslotene medegedeeld dat de onderdekking op de portefeuille, die onder meer was ontstaan als gevolg van optietransacties, was opgelopen tot f 1.163.000, waardoor niet langer aan de

bevoorschottingsnormen werd voldaan. De onderdekking is vervolgens opgeheven, onder meer door betalingen van Consument.

2.3 In 2002 heeft Consument zijn apotheek verkocht voor ongeveer € 2.700.000. In verband daarmee heeft op 25 maart 2002 een gesprek plaatsgevonden op het kantoor van Aangeslotene. In het verslag van dit gesprek staat:

“[X] meldt dat Vereniging van Nederlandse Apothekers (...) de aandelen (...) overneemt voor een prijs van fl. 6 mio netto (...). (...)

Overdracht zal plaatsvinden per 1 april 2002, [X] zal nog doorwerken tot 1 juli 2002 tegen een management fee van fl. 15.000 per maand. Aangezien zijn pensioenregeling pas in werking treedt op 1 januari 2004 is een periode van anderhalf jaar te overbruggen uit inkomsten uit vermogen, dat daarna als aanvulling op pensioen moet dienen. (...) Mevrouw [X] vindt de huidige privé portefeuille genoeg speelgoed en riskant genoeg om niet verder uit te breiden. (...)

De heer en mevrouw [X] geven aan dat zij ongeveer fl. 150.000 netto per jaar te besteden moeten hebben: ten eerste studeren de kinderen (hoge kosten) en zij willen leuke dingen doen. (...)

Vrijdag 5 april gaat [Z] met [X] en zijn vrouw praten over invulling portefeuille, rekening houdend met een inkomensbehoefte tot pensioendatum. (...)

2.4 In vervolg op dit gesprek is de portefeuille van Consument ingericht en is voor een bedrag van (afgerond) € 2.700.000 daarin belegd. De portefeuille bestond aanvankelijk uit reguliere obligaties, converteerbare obligaties en aandelen. Geleidelijk is de samenstelling van de portefeuille echter veranderd, in die zin dat Consument meer in aandelen en opties is gaan beleggen.

2.5 Op 29 april 2003 heeft Consument gesproken met de heren [Z] en [Y], beiden werkzaam bij Aangeslotene. Tijdens dit gesprek heeft Consument een nieuwe Overeenkomst Voorschot Effectenrekening ondertekend (hierna: de VE-Overeenkomst). In het verslag van dit gesprek staat onder meer:

“(...) Inleiding en aanleiding tot gesprek

Relatie is een grote belegger na verkoop van zijn apotheek (...). Vermogen is tot en met 2003 deels nodig om van te leven, omdat pensioenregeling pas ingaat in januari 2004. Derhalve is de portefeuille ingericht met 30% obligaties, aangevuld met 20% reverse convertibles (aflopend in 2004) om hoge rente inkomsten te verkrijgen ter voorziening in het levensonderhoud. Relatie heeft daarnaast nog een flink aantal geschreven opties en een marginverplichting van EUR 275.000.

Portefeuille is mede tot stand gekomen door financiering middels een VE-constructie. De limiet bedraagt per 28 april 2003 EUR 1.155.000, hetgeen relatie overigens geen enkel probleem vindt. Echter, in het kader van de Policy Paper VE dient voor VE's waarbij de debetstand meer dan EUR 500.000 bedraagt een interne limiet te worden ingevoerd. (...)

Ten aanzien van limiet op rekening voorzichtig geprobeerd relatie te polsen over het invoeren van een limiet die lager ligt dan 70% van portefeuille, bijv. EUR 1 mio. Relatie gaat hier niet op in en dit punt verder laten rusten. Wel aangegeven dat (...) het verstandig zou zijn de limiet naar beneden te brengen. (...)

Beleggingsprofiel is anders ingevuld dan schriftelijk vastgelegd. Dit houdt verband met behoefte aan inkomen in deze periode. Indien pensioen is ingegaan kunnen andere keuzes worden gemaakt, waarbij naar mijn mening mevrouw zal moeten worden betrokken, omdat zij de portefeuille graag wat voorzigtiger wil invullen. (...)

2.6 Op 11 december 2003 heeft Consument met Aangeslotene gesproken over zijn pensioenpolis, die in januari 2004 tot uitkering zou komen. Het verslag van dit gesprek vermeldt onder meer:

“(…) Inleiding en aanleiding tot gesprek

Relatie heeft ons benaderd in verband met een expirerende polis. In het gesprek dat naar aanleiding van deze melding is geweest, is tevens gesproken over de mogelijkheden die het Pensioenfonds voor Apothekers bood t.a.v. het pensioen dat op 1 januari 2004 ingaat. (…)

Inhoud gesprek

Pensioen en inkomstenstekort (?)

[X] meldt dat hij is geschrokken van zijn uitgavenpatroon: per jaar € 76.000 (…). (…)

[X] voelt veel voor de optie in eerste instantie een hoger pensioen (en later lager) te genieten dan een gelijkblijvend pensioen. (…)

Aldus wordt besloten: [X] zal aan het pensioenfonds doorgeven dat hij kiest voor optie nr. 8. Zijn inkomen zal er dan als volgt uitzien:

60-65 jaar: (…) € 84.327

65-72 jaar: (…) € 82.087

72 jaar e.v.: (…) € 65.920

(…) Aangezien relatie van een bruto inkomen ad € 84.000 netto € 47.500 overhoudt, moet vanaf 2005 (…)

rekening worden gehouden met een aanvullend inkomensbehoefte. Relatie belegt overigens ook al in obligaties en er komen nog polissen tot uitkering, zodat tekort al gedeeltelijk is gedekt. (…)

2.7 Op 30 maart 2004 heeft Consument de portefeuille besproken met [Z]. Het verslag van dit gesprek vermeldt onder meer:

“(…) De portefeuille (…)

besproken (…).

(…) Uit de huidige beleggingen in obligaties komt een jaarlijkse rente ad € 43.000,- terwijl uit dividend van de huidige portefeuille nog een bedrag ad € 42.000,- bruto c.q. 31.600,- netto te verwachten is. Totaal inkomsten uit de effectenportefeuille is derhalve ca € 80.000,- per jaar. In de afgelopen 2 jaar is in de sterk gedaalde beurs de debetstand op de VE rekening opgelopen tot ca € 830.000 (= saldo onder aftrek margin) wat inmiddels teruggebracht is tot een debetstand van € 41.000,-. Het streven is er op gericht om dit saldo naar nihil te brengen waardoor er geen extra rentelasten meer zijn. (…)

2.8 Aangeslotene heeft een brief van haarzelf aan Consument gedateerd 3 november 2006 overgelegd. Daarin staat onder meer:

“Middels dit schrijven bevestigen wij (…)

de bestaande uitgangspunten en het daarbij behorende beleggingsprofiel van uw effectendepot (…).

(…)

De uitgangspunten zijn:

- Het belegde vermogen bedraagt (…)
- € 2.778.753.
- Uw financiële positie is als volgt:
  - “Wij hebben op dit moment slechts beperkt inzicht in uw financiële positie. Mocht u van mening zijn dat uw vermogens-, schuld-, of inkomenspositie van belang is voor de toekomstige advisering (…), dan verzoeken wij u vriendelijk deze informatie te verstrekken. (…)
- Het beleggingsdoel van dit depot is Vrij belegbaar vermogen.
- Er dienen geen periodieke bedragen te worden onttrokken om het inkomen aan te vullen. (…)
- Er zijn ons geen overige wensen en/of beperkingen met betrekking tot de invulling van uw effectenportefeuille bekend. Mochten deze er wel zijn dan verzoeken wij u ons hierover te informeren. (…)
- De beleggingen zullen plaatsvinden conform het beleggingsprofiel: Vermogens Groei (zeer offensief). (…)

- 2.9 Verder heeft Aangeslotene een portefeuilleoverzicht van 31 december 2006 overgelegd. Daarin wordt een categorieverdeling van 90% aandelen en 10% vastrentende waarden vermeld en als beleggingsprofiel Vermogens Groei (zeer offensief).
- 2.10 Op 19 maart 2007 heeft de heer [B], werkzaam bij Aangeslotene, gemaild aan de heer [A], eveneens werkzaam bij Aangeslotene (hierna: [A]):
- “Ik stuur je dit mailtje in het kader van dossiervorming [X]. Zojuist 100 putten Porsche geschreven en 10 putten Apple waarbij ik hem andermaal wijs op de grote risico's die hij neemt. Ik deel hem mede dat de grootste tragedies ontstaan d.m.v. dit soort posities. Hij zegt dat hij het allemaal al eens heeft meegemaakt en dat wanneer het zakt het uiteindelijk toch allemaal wel goed komt. Ik hecht eraan schriftelijk vast te leggen dat ik hem meermalen op de risico's blijf wijzen. (...)”
- 2.11 Op 10 juli 2007 heeft Consument gesproken met [B]. De inhoud van dit gesprek wordt beschreven in een e-mail van [B] aan [A] die door Aangeslotene is overgelegd:
- “Zoals gewoonlijk wijs ik [X] op de gevaren van het (massaal) putten schrijven. Bij een marginverplichting van € 740.000,- schrijft [X] 30 putten Apple 140 en 100 putten Mittal Steel, hetgeen een afnameplicht creëert van € 790.000,-. Vervolgens wil hij nog putten Porsche schrijven, waarvan hij er al 100 heeft. Ik heb deze order geweigerd in die zin dat ik hem dwingend adviseer te wachten totdat de juli-putten zijn geëxpireerd.
- [X] heeft dit jaar € 600.000 winst gemaakt maar neemt de nodige risico's. Wanneer ik hem vertel dat ik de putten Porsche niet uitvoer omdat hij al een afnameplicht heeft van ca. € 3.500.000,- wordt hij daar niet koud of heet van.
- (...) in mei heb ik zijn vrouw medegedeeld dat het fors schrijven van putten zoals haar man doet in het verleden aanleiding is geweest voor de grootste tragedies. Dit had ik [X] uiteraard al medegedeeld maar die repliceert dan in de zin van: ik heb het allemaal al eens meegemaakt en ik ben een optimistisch mens. Hoewel [X] voldoet aan de normen, geen debetstand en ruim binnen de dekking, blijf ik op de rem trappen teneinde hem te behoeden voor een onomkeerbare tragedie.”
- 2.12 Aangeslotene heeft een e-mail overgelegd van [B] aan [C], eveneens werkzaam bij Aangeslotene, die is geschreven als verslag van een gesprek met [X] op 16 november 2007:
- “Expiratiedag en [X] heeft enkele vervelende posities in depot. Omdat vanwege een dalende beurs zijn margin ver boven de afgesproken € 1.000.000 uit torende, is het zaak weer bij te sturen. [X] wil het liefst zijn geschreven putten doorrollen met een meer dan gesloten portemonnaie, hetgeen ik hem dringend adviseer niet te doen. Ik deel hem mede dat wanneer de beurs nog een slechte week tegemoet gaat wij wel eens dwingende maatregelen moeten nemen, hetgeen voor hem en voor ons niet leuk zal zijn. (...)
- Hoewel [X] hier niet blij van wordt koop ik 100 putten Porsche terug ad € 70.000 en rol ik 50 putten door van 1600 naar 1520 met een debet van € 30,-. Tevens koop ik putten Goldman Sachs terug en al met al scheelt dit € 520.000,- margin. De putten BHP Billiton en Google rollen we door. Ook de komende weken zal [X] geen nieuwe posities kunnen innemen, omdat we beneden de grens van € 1.000.000,- margin willen blijven. Hoewel [X] altijd beweert “voor de duvel niet bang te zijn” erkent hij dat hij toch een beetje zenuwachtig is en ik deel hem andermaal mede dat deze onsympathieke transacties puur bedoeld zijn om er voor te zorgen dat hij niet in de problemen komt.”
- 2.13 Op 29 februari 2008 bedroeg de debetstand uit het effectenkrediet ongeveer € 1.200.000. Aangeslotene heeft Consument geadviseerd de debetstand te verminderen door verkoop van obligaties voor een bedrag van € 250.000 en van zijn aandelen Porsche ter waarde van € 500.000; tegelijk heeft zij geadviseerd putopties Porsche te schrijven.

2.14 Op 20 maart 2008 heeft Aangeslotene Consument opnieuw geadviseerd aandelen te verkopen om het effectenkrediet te kunnen aflossen. Tegelijk heeft zij geadviseerd putopties te schrijven. Van het adviesgesprek is een verslag overgelegd:

“(…) Omdat de beurs in 2008 nogal fors is onderuit gezeild zitten we voorlopig op een verlies van ca. € 1.000.000,- (...). (...) Ik informeer nog even hoe het voelt om zo zwaar in het rood te staan terwijl je feitelijk miljonair bent en hij vraagt zich dan af hoe hij dat momenteel kan veranderen. Ondanks de te lage koersen at the money calls schrijven zou een suggestie kunnen zijn, aandelen verkopen en putten schrijven op diezelfde aandelen behoort eveneens tot de mogelijkheden. Putten schrijven wil hij wel maar aandelen verkopen niet oftewel dat gaat weer lekker. Uiteraard attendeer ik hem maar weer eens op het feit dat wanneer de beurs nog een dreun krijgt hij goed aan de beurt is. (...)”

2.15 Op 30 april 2008 bedroeg de waarde van de effecten € 4.025.000 en de debetstand € 1.394.000, zodat de nettowaarde van de portefeuille € 2.631.000 was.

2.16 Op 26 juni 2008 heeft Consument een telefoongesprek gevoerd met [B]. Tijdens dit gesprek is overlegd over de aanzienlijke koersdalingen op de Amerikaanse en Europese beurzen en de wenselijkheid van het schrijven van callopties op de AEX-index en het kopen van putopties op de AEX-index. Verder heeft [B] opgemerkt dat de debetstand op dat moment € 1.700.000 bedroeg.

2.17 Bij brief van 4 juli 2008 heeft Aangeslotene Consument verzocht het ontstane margintekort van € 33.782 aan te zuiveren.

2.18 Op 14 juli 2008 heeft Aangeslotene Consument wederom aangeschreven wegens een margintekort, dat ditmaal € 107.109 bedroeg. Op diezelfde dag heeft Consument telefonisch met Aangeslotene overlegd over de vraag welke effecten konden worden verkocht om het margintekort ongedaan te maken. [B] heeft geadviseerd een deel van de obligaties Ahold en aandelen Porsche te verkopen.

2.19 Eind augustus 2008 bedroeg de waarde van de effecten ongeveer € 3.794.000, de debetstand ongeveer € 2.011.000 en de nettowaarde van de portefeuille ongeveer € 1.783.000.

2.20 Op 3 september 2008 heeft Consument aan [B] verteld dat hij ongerust was en advies wenste over het terugbrengen van de debetstand. Aangeslotene heeft geadviseerd de debetstand te verminderen tot € 500.000 door aandelen te verkopen voor een bedrag van € 1.500.000.

Aangeslotene heeft een verslag van dit gesprek overgelegd, waarin onder meer staat:

“(…) [wij] stellen voor om oplossingsgericht te denken temeer daar nu blijkt dat [X] een naheffing van de fiscus ad € 270.000 binnen een paar weken moet voldoen.

Op mijn stelling dat het humeur (...) voor een deel wordt bepaald door het wel en wee van zijn beleggingen beaamt [X] dat dit natuurlijk toch ook wel een rol speelt. Waarmee hij erkent dat hij het toch aan zichzelf te danken heeft dat hij in deze benarde situatie is terechtgekomen. Hij geeft toe dat hij een slechte nachtrust heeft.

Omdat wij ons kunnen voorstellen dat hij zich minder senang voelt en omdat wij dit zelf ook zo niet willen (debetstand van 2 mio.!) besluiten wij in gezamenlijk overleg een voorstel te gaan doen waarbij zijn debetstand zal worden afgebouwd naar 1/2 mio.

Dit betekent (...) dat er voor ca. € 1.5 mio. aandelen zullen moeten worden verkocht waarbij gekeken zal worden of het opportuun en verantwoord is om daarvoor in de plaats putten te schrijven. (...)”

2.21 In vervolg daarop heeft [B] op 5 september 2008 aan Consument gemaild:

“(…) In ons gesprek d.d. 3 september hebben wij in gezamenlijk overleg besloten de debetstand op uw effectenrekening terug te brengen van ca. 2 mln naar debet ca. 0,5 mln. Teneinde dat resultaat te bereiken stellen wij het navolgende voor:

1) Verkopen ca. € 600.000,- aandelen ING Groep

(voorlopig) schrijven (verkoop open):

50 put ING dec 09 20 (...)

50 put ING dec 10 20 (...)

2) Verkopen ca. € 600.000,- aandelen Porsche

(voorlopig) schrijven (verkoop open):

30 put PO100 jun 09 104 (...)

3) Verkopen ca. € 200.000,- aandelen Philips

(voorlopig) schrijven (verkoop open):

40 put PHI dec 09 22 (...)

4) Verkopen ca. € 100.000,- aandelen Koninklijke Olie

(voorlopig) schrijven (verkoop open):

25 put RD jun 09 22 (...)

Consequentie van deze transactie is dat de debetstand terugloopt naar ca. € 430.000,- terwijl de marginblokkade toeneemt (inschatting van € 495.000,- naar € 725.000,-). Aangezien de dekkingswaarde afneemt naar ca. € 1.900.000,- ontstaat er een dispositieruimte van ca. € 745.000,- (...). U bent zich ervan bewust dat door het aangaan van nieuwe putposities er een nieuwe afnameplicht ontstaat (= risico) terwijl een verder dalende aandelenmarkt eveneens voor verdere negatieve gevolgen (lees: verplichte verkopen) kan zorgen. (...)"

2.22 Op 18 september 2008 heeft Aangeslotene Consument aangeschreven wegens een margintekort van € 70.668.

2.23 Eind september 2008 was de waarde van de effecten € 2.145.000 en de debetstand € 1.194.000, zodat de nettowaarde van de portefeuille € 951.000 bedroeg.

2.24 Op 6 oktober 2008 heeft Consument aan [B] medegedeeld dat hij alle beleggingen wilde verkopen. [B] heeft geantwoord dat hij dit verzoek eerst met een collega wilde bespreken. Van dit gesprek heeft Aangeslotene een transcriptie overgelegd:

"(...)

K [= Consument]: (...) Ik zat van het weekend na te denken (...). Ik denk (...) er gaat nu weer zoveel af, ik denk als ik alles sluit... is dat een optie? (...)

(...)

R [= [B]]: Ja, alles sluiten? U bedoelt alles weg?

K: Ja.

(...)

R: Maar om terug te komen op uw openingszin. Ja, als je alles sluit en verkoopt, dan weet je wat je hebt en blijft er wat over, van daaruit kun je dan weer opnieuw beginnen, maar ja het is natuurlijk wel heftig.

K: Ja goed. Achteraf heb ik het te lang laten lopen (...). Ik heb ook geen reservepotje verder he. Ik had achteraf een stuk vast moeten houden in obligaties of op een spaarrekening. Ik heb alles in aandelen ingezet, het klapt nu in elkaar (...)."

2.25 Later op 6 oktober 2008 heeft [B] teruggebeld en Consument geadviseerd de portefeuille niet geheel op te heffen; [B] heeft de stukken in de portefeuille één voor één met hem besproken. In vervolg op dit gesprek is slechts een deel van de effecten meteen verkocht.

2.26 De laatste posities in de portefeuille zijn eind oktober 2008 gesloten.

3. Geschil

3.1. Consument vordert dat Aangeslotene wordt veroordeeld tot vergoeding van het verlies op zijn effectenportefeuille. Gelet op het maximum vermeld in artikel 27.1 onder e van het reglement beperkt hij zijn vordering tot een bedrag van € 1.000.000, te vermeerderen met de wettelijke rente over dit bedrag vanaf 30 april 2011.

3.2 Aan deze vordering legt Consument ten grondslag dat Aangeslotene is tekortgeschoten in de nakoming van haar verbintenissen uit de adviesrelatie: Aangeslotene heeft hem, in strijd met artikel 4:23 Wft, geadviseerd zeer offensief te beleggen, onder meer in geschreven putopties, terwijl dit zich niet verdroeg met zijn beleggingsdoelstelling. Ook is zij hem offensieve beleggingen blijven adviseren, terwijl dit vanaf 2008 niet meer paste bij zijn inmiddels verzwakte financiële positie. Verder heeft Aangeslotene niet ingegrepen – wat zij had kunnen doen door indringend en schriftelijk te waarschuwen of nieuwe transacties te weigeren – en heeft zij hem opnieuw zeer offensieve adviezen gegeven nadat hij advies had gevraagd over het verminderen van de debetstand.

3.3 Aangeslotene heeft de stellingen van Consument gemotiveerd weersproken. Voor zover nodig zal de Commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

4. Beoordeling

4.1 Tussen partijen heeft een adviesrelatie bestaan. Kern van een adviesrelatie is dat de belegger beslissingen neemt over het al dan niet uitvoeren van transacties na verkregen advies van een beleggingsadviseur van de instelling waarmee hij een beleggingsrelatie onderhoudt. Omdat de belegger in een adviesrelatie uiteindelijk zelf de beslissingen neemt, is hij in beginsel zelf verantwoordelijk voor de gevolgen van die beslissingen. Dit kan slechts anders zijn als komt vast te staan dat de adviseur niet heeft gehandeld zoals een redelijk bekwaam en redelijk handelend beleggingsadviseur betaamt.

Beoordeling van de advisering

4.2 Consument stelt dat de advisering niet goed aansloot op zijn financiële positie, deskundigheid en beleggingsdoelstellingen. Ter onderbouwing stelt hij dat het Aangeslotene duidelijk had moeten zijn dat hij voor zijn inkomen grotendeels afhankelijk was van de opbrengsten van zijn portefeuille.

4.3 Vast staat dat Consument op 25 maart 2002 met Aangeslotene heeft gesproken over het beleggen van de verkoopopbrengst van zijn apotheek; daarbij is aan de orde geweest dat zijn pensioenregeling pas op 1 januari 2004 zou ingaan en dat het belegde vermogen na zijn pensionering als aanvulling op zijn pensioen moest dienen. Uit de gespreksnotities blijkt dat partijen ook later nog, op 11 december 2003, hebben gesproken over de hoogte van het pensioen en het feit dat Consument gezien zijn uitgavenpatroon behoefte had aan aanvullend inkomen. Van belang is ook dat partijen geen beleggingsprofiel uit de jaren 2002-2005 hebben overgelegd. Het enige profiel dat is overgelegd, maakt deel uit van de brief van 3 november 2006, waarin staat dat het profiel Vermogens Groei (zeer offensief) is en er geen periodieke bedragen dienen te worden onttrokken. Aangeslotene maakt echter niet aannemelijk dat dit risicoprofiel in overleg met Consument is vastgesteld, terwijl de mededeling dat er geen periodieke onttrekkingen werden verlangd niet goed verenigbaar lijkt te zijn met de in voorgaande jaren gemaakte afspraken waarbij partijen uitgingen van (aanvullend) pensioen als beleggingsdoelstelling.

4.4 Uit hetgeen in overweging 4.3 is vermeld, leidt de Commissie af dat de beleggingsdoelstellingen en overige factoren die tezamen het risicoprofiel moeten opleveren, nooit in voldoende mate zijn vastgesteld. Dit draagt bij aan het oordeel van de Commissie dat Aangeslotene jegens Consument is tekortgeschoten, waaraan niet afdoet dat Aangeslotene blijkens haar in overweging 2.8 hiervoor aangehaalde brief in 2006 erop heeft gewezen dat zij slechts beperkt zicht had op de financiële positie van Consument. Die mededeling is, mede gelet op de bij Aangeslotene wél bekende omstandigheden (de pensioendoelstelling) en de aard van de door Consument gedane beleggingen tot dan toe, te laat en te weinig indringend geweest.

4.5 Verder stelt Consument dat hij schade heeft geleden doordat Aangeslotene hem offensieve beleggingen is blijven adviseren, terwijl dit vanaf 2008 niet meer paste bij zijn inmiddels verzwakte financiële positie, en doordat zij, toen de risico's in de portefeuille onverantwoord werden, heeft verzuimd in te grijpen, wat zij had kunnen doen door nieuwe transacties te weigeren of door indringend te waarschuwen voor de risico's van offensieve beleggingen die in strijd waren met zijn beleggingsdoelstelling, waaronder het beleggen in opties in combinatie met een aanzienlijke debetstand. Op grond daarvan is Aangeslotene volgens Consument gehouden tot vergoeding van de waardedaling van de portefeuille vanaf 30 april 2008, toen de nettowaarde van de portefeuille ongeveer gelijk was aan het bij aanvang belegde vermogen.

4.6 De Commissie overweegt als volgt. Tussen partijen is niet in geschil dat Consument met regelmaat beleggingsbeslissingen nam waardoor hij zijn vermogen aan grote risico's blootstelde, in het bijzonder door het schrijven van opties en ruimschoots gebruik te maken van het effectenkrediet. Vast staat ook dat in de loop van 2008 de debetstand fors is opgelopen en de waarde van de effecten fors is gedaald, zodat ook de nettowaarde van de portefeuille in 2008 aanzienlijk is afgenomen: op 30 april 2008 was de nettowaarde € 2.631.000, eind augustus 2008 € 1.783.000 en eind september 2008 € 951.000. Gelet op deze omstandigheden in 2008 en de stellingen van Consument daarover zal de Commissie de in de loop van 2008 gegeven adviezen beoordelen.

4.7 In dit verband klaagt Consument zich over de adviezen van 29 februari 2008 en 20 maart 2008, waarin hem is aangeraden de debetstand te reduceren door verkoop van aandelen en tegelijk putopties op aandelen te schrijven. Uit de stellingen van Consument en de stukken wordt echter niet duidelijk in hoeverre Consument deze adviezen heeft opgevolgd, terwijl in het verslag van 20 maart 2008 (zie overweging 2.14 hiervoor) staat dat Consument destijds geen aandelen wilde verkopen. Verder maakt Consument niet inzichtelijk op welke wijze deze adviezen hebben bijgedragen tot de ontstane schade, zijnde de waardedaling na 30 april 2008. Gelet daarop is niet gebleken dat Aangeslotene op grond van deze adviezen gehouden is tot schadevergoeding.

4.8 Consument klaagt zich ook over het advies van 26 juni 2008; Consument stelt dat hij destijds advies heeft gevraagd omdat hij bezorgd was over de slechte ontwikkelingen op de beurs en dat Aangeslotene destijds heeft afgeraden putopties op de AEX-index te kopen, terwijl dat hem nu juist zou hebben beschermd tegen een koersdaling. Naar het oordeel van de Commissie is in dit laatste geen ondeugdelijk advies gelegen; uit de vaststaande feiten volgt niet dat het kopen van de bedoelde putopties Consument tegen aanvaardbare kosten afdoende zou hebben beschermd tegen de belangrijkste risico's in de portefeuille, te weten de risico's van optiebeleggingen in specifieke aandelen en een oplopende debetstand.

4.9 Consument stelt dat Aangeslotene op 14 juli 2008 niet naar behoren heeft geadviseerd. Op die dag heeft Aangeslotene geadviseerd het ontstane margintekort op te heffen door verkoop van een deel van de obligaties Ahold en aandelen Porsche; volgens Consument heeft Aangeslotene verzuimd hem te adviseren zijn aandelen en opties van de hand te doen en daarmee het risico te

verminderen. In dit standpunt kan de Commissie Consument niet volgen; afgaande op de overgelegde transcriptie is in dit gesprek alleen het ontstane margintekort ter sprake geweest, zodat Aangeslotene zich in haar advies heeft mogen beperken tot de wijze waarop het margintekort kon worden opgeheven.

4.10 Vervolgens stelt Consument dat hij, omdat de nettowaarde van de portefeuille eind augustus 2008 tot onder de 1,8 miljoen euro was gedaald, op 3 september 2008 Aangeslotene heeft gebeld met de vraag hoe hij de debetstand kon terugbrengen. Vast staat dat Aangeslotene vervolgens op 5 september 2008 heeft geadviseerd de debetstand tot € 500.000 te verminderen door het verkopen van aandelen ING, Porsche, Philips en Koninklijke Olie voor een bedrag van € 1.500.000, en eveneens voor een aanzienlijk bedrag putopties te schrijven op aandelen ING, Porsche, Philips en Koninklijke Olie. Naar het oordeel van de Commissie is Aangeslotene tekortgeschoten door Consument onder deze omstandigheden het schrijven van putopties te adviseren; uit de gespreksnotitie van 3 september 2008 blijkt immers dat het Aangeslotene destijds duidelijk was dat de financiële positie van Consument sterk verslechterd was en dat hij daarom gebaat was bij een aanzienlijke vermindering van de debetstand, terwijl het schrijven van de genoemde putopties nu juist kon leiden tot een aanzienlijke toename van de debetstand.

4.11 Ten slotte stelt Consument dat Aangeslotene is tekortgeschoten doordat zij hem op 6 oktober 2008 heeft geadviseerd een deel van de effecten aan te houden, terwijl hij had gezegd dat hij alle beleggingen wilde verkopen; de aangehouden effecten zijn vervolgens verder in waarde gedaald en pas eind oktober 2008 verkocht. In dit standpunt kan de Commissie Consument volgen. Immers, uit de overgelegde transcriptie blijkt dat Consument aan het begin van het gesprek op 6 oktober 2008 heeft gezegd dat hij 'alles wilde sluiten' en 'ook verder geen reservepotje meer had'. Ook was bij Aangeslotene bekend dat de nettowaarde van de portefeuille in de afgelopen weken zeer sterk was gedaald, namelijk van € 1.783.000 per eind augustus 2008 naar € 951.000 per eind september 2008. Bovendien heeft Consument onweersproken gesteld dat de genoemde aangehouden beleggingen op 6 oktober 2008 hadden kunnen worden verkocht. Gelet op deze omstandigheden had Aangeslotene op 6 oktober 2008 Consument moeten adviseren alle effecten in de portefeuille zo spoedig mogelijk te verkopen en is zij, door het advies tot het aanhouden van een deel van de beleggingen, tekortgeschoten jegens Consument.

Causaal verband en eigen schuld

4.12 Hiervoor is gebleken dat Aangeslotene is tekortgeschoten, ten eerste door ontoereikend gegevens in te winnen bij Consument, en ten tweede door in 2008, in vervolg op de forse waardedaling van de portefeuille, bij haar advisering onvoldoende rekening te houden met zijn verzwakte financiële positie. Een verplichting tot schadevergoeding kan echter pas ontstaan als er een causaal verband bestaat tussen het tekortschieten van Aangeslotene en de gestelde schade. Ten aanzien van het eerstgenoemde tekortschieten (ontoereikend gegevens inwinnen) is een causaal verband bij gebrek aan voldoende onderbouwing niet komen vast te staan; de portefeuille is immers reeds in 2002 ingericht, terwijl Consument vergoeding vordert van de waardedaling na 30 april 2008 en niet is gebleken dat de gaandeweg steeds offensievere inrichting van de portefeuille te wijten is aan de advisering van Aangeslotene. Ten aanzien van het tweede tekortschieten (advisering zonder voldoende rekening houden met de verzwakte financiële positie) is het causale verband wél gegeven; uit de stukken – in het bijzonder de gespreksnotitie van 3 september 2008, de e-mail van 5 september 2008 en de transcriptie van de gesprekken van 6 oktober 2008 – leidt de Commissie af dat Consument ook overigens de op 5 september 2008 en 6 oktober 2008 gegeven adviezen heeft opgevolgd, zodat het voldoende aannemelijk is dat Consument, als hij naar behoren was geadviseerd, in vervolg op het advies van 5 september 2008

geen nieuwe putopties zou hebben geschreven en na het gesprek van 6 oktober 2008 zo spoedig mogelijk alle effecten zou hebben verkocht.

4.13 Aangeslotene voert aan dat Consument op eigen initiatief zeer risicovolle posities heeft ingenomen en dat de risico's hem duidelijk hadden moeten zijn. Dit verweer slaagt, in die zin dat de schade mede is veroorzaakt door omstandigheden die aan Consument kunnen worden toegerekend als bedoeld in artikel 6:101 BW. Dat Consument op eigen initiatief en bij voortduring zeer risicovolle posities heeft ingenomen, is tussen partijen niet in geschil. Consument heeft reeds in 1998 te maken gehad met een onderdekking van meer dan f 1.000.000, die mede was ontstaan als gevolg van optietransacties. Verder volgt uit de gespreksnotities dat hij reeds in een vroeg stadium heeft geweten dat er een hoge limiet voor zijn debetstand gold en dat de debetstand tot zeer grote bedragen kon oplopen; in de notitie van 29 april 2003 staat immers dat de limiet € 1.155.000 was en dat het verstandig zou zijn de limiet te verlagen, terwijl uit de notitie van 30 maart 2004 blijkt dat de debetstand toen al was opgelopen naar een bedrag van ongeveer € 830.000, wat gelijk is aan ongeveer een derde van het bij aanvang belegde vermogen. Het is echter niet gebleken dat Consument bij het inrichten van zijn portefeuille en later, bij het verrichten van optietransacties, navraag heeft gedaan bij Aangeslotene naar de aard en omvang van de risico's waaraan hij zijn vermogen blootstelde, terwijl dat toch op zijn weg had gelegen omdat de portefeuille mede diende als bron voor aanvullend pensioen. Daar komt bij dat Aangeslotene onbetwist heeft gesteld dat in ieder geval vanaf 2006 een zeer offensief profiel voor de portefeuille gold en dat Consument dit had kunnen opmaken uit de hem toegezonden kwartaal- en jaaroverzichten, terwijl niet is gebleken dat hij op enig moment actie heeft ondernomen om de uitgangspunten voor de advisering beter vast te stellen. Gelet op deze omstandigheden blijft 50% van de schade voor rekening van Consument.

Omvang van de schadevergoeding

4.14 De schade zal worden begroot door een vergelijking van (a) de daadwerkelijke waarde van de portefeuille per eind oktober 2008 na sluiting van alle posities en (b) de waarde die de portefeuille na sluiting van alle posities zou hebben gehad indien geen putopties ING, Porsche, Philips en Koninklijke Olie zouden zijn geschreven in vervolg op het advies van 5 september 2008 en alle effecten in de portefeuille zo spoedig mogelijk na het telefoongesprek van 6 oktober 2008 zouden zijn verkocht. De Commissie constateert evenwel dat zij deze gegevens niet uit de processtukken kan afleiden, zodat de schade nog niet kan worden begroot. Aangeslotene zal daarom worden verzocht hiervan opgave te doen en een schadeberekening over te leggen. Vervolgens zal Consument binnen de hierna gestelde termijn op deze opgave en schadeberekening mogen reageren.

Overige onderdelen van de vordering: wettelijke rente, kosten van verhaal en eigen bijdrage

4.15 Consument vordert vergoeding van wettelijke rente over het schadebedrag met ingang van 30 april 2011. Voor zover in de einduitspraak schadevergoeding zal worden toegewezen, is deze schadepost toewijsbaar; uit de vaststaande feiten volgt immers dat de schade reeds in 2008 is ontstaan en de klacht reeds voor 30 april 2011 bij de Ombudsman is ingediend.

4.16 Verder vordert Consument een vergoeding voor de kosten van verhaal. Deze schadepost is door Consument verder niet onderbouwd en is daarom niet toewijsbaar. Wel dient Aangeslotene, indien in de einduitspraak een bedrag aan schadevergoeding wordt toegewezen, als de overwegend in het ongelijk gestelde partij de eigen bijdrage ad € 50 van Consument te vergoeden.

Artikel 40.4 van het reglement (maximum van € 250.000 voor bindend advies)

4.17 In deze procedure zijn partijen nog niet ingegaan op artikel 40.4 van het reglement, waarin is bepaald dat de Commissie uitspraak doet in de vorm van een niet-bindend advies als het gaat om een Aangeslotene die lid is van de Nederlandse Vereniging van Banken en het toegewezen bedrag meer dan € 250.000 bedraagt; het staat partijen echter vrij om in afwijking van de bepalingen van het reglement zich al dan niet onder voorwaarden aan uitspraken tot een hoger bedrag te binden. Hoewel de omvang van het toe te wijzen bedrag nog onzeker is, bestaat de kans dat in de einduitspraak een bedrag van meer dan € 250.000 wordt toegewezen, terwijl het de Commissie niet bekend is of partijen een afspraak hebben gemaakt voor het geval dat een bedrag van meer dan € 250.000 wordt toegewezen. Partijen wordt daarom gelegenheid geboden zich hierover uit te laten.

4.18 Alle overige beslissingen zullen worden aangehouden.

5. Beslissing

De Commissie bepaalt dat Aangeslotene binnen vier weken na de dag waarop een afschrift van deze tussenuitspraak aan partijen is verstuurd, per gelijke post aan de Commissie en aan Consument:

- (a) een schadeberekening dient over te leggen, waarin de schade wordt begroot zoals omschreven in overweging 4.14 hiervoor; en
- (b) zich uitlaat over hetgeen is vermeld in overweging 4.17 hiervoor.

De Commissie bepaalt voorts dat Consument, binnen vier weken na de dag waarop Aangeslotene de bedoelde schadeberekening en uitlating heeft overgelegd, daarop schriftelijk zal mogen reageren.

Alle overige beslissingen worden aangehouden.

EINDUITSPRAAK

1. Procedure

Het verloop van de procedure blijkt uit:

- de tussenuitspraak van 23 oktober 2013;
- de brief van 29 januari 2014 van Aangeslotene;
- de brief van de advocaat van Consument van 4 april 2014;
- de brief van de advocaat van Consument van 24 juli 2014;
- de brief van Aangeslotene van 14 augustus 2014; en
- de brief van de advocaat van Consument van 4 september 2014.

2. Feiten

Voor de schadebegroting is het telefoongesprek van 6 oktober 2008, vermeld in overweging 2.24 van de tussenuitspraak, van belang. In de tussenuitspraak wordt geciteerd uit de transcriptie van dit telefoongesprek, echter niet het onderstaande gedeelte:

“(…)
K [= Consument]: (….) van het een komt het ander.
R [= [B]]: Ja, het is rigourens maar ik zal nog eens met [D] overleggen.
K: Die heeft niet vrij vandaag? Die zou er niet zijn vandaag zei men vrijdag.
R. Ooo. Misschien staat het ook in de agenda.
K: ja, die belde ik daarover en die zei dat hij er op maandag niet is.
R: Ik overleg wel even met hem. En dat we dan terugkomen.
K: Ja.
R: Is dat goed?
K: U kunt niet zien wat mijn eh... .
R: Waarde is?
K: Wordt die meteen bijgehouden of niet?
R: Nee, deze koersen van vandaag zitten er niet in. (...) Maar ik sta ook nog wat in dubio over twee Porsche posities waarvan we dan denken of ze wel goed staan. (...)
K: Het staat er verkeerd volgens mij.
R: Volgens mij staat het er verkeerd en is het dus erger eigenlijk.
K: Ja ja ja ja. Ik had nog gedacht zal ik het sluiten vrijdagmiddag maar ik dacht eerst... Maar ik had hem ook moeten sluiten Porsche, maar goed dat doet er niet toe.
R: Maar zullen we daar even op terugkomen? Morgen?
K: Wanneer?
R: Vanmorgen?
K: Oo vanmorgen ja.
R: Ja, vanmiddag ben ik er niet.
R: Dat ik dan even terugbel?
K: Ja ja.
R: Dan gaan we dat doen. Dan gaan we er nu mee aan de slag.
K: Ja – oke.
R: Joe.
K: Tot straks.
- Einde gesprek –”

3. De verdere beoordeling

3.1 In de tussenuitspraak is overwogen dat Aangeslotene aansprakelijk is voor de schade die is ontstaan doordat zij in 2008, bij het adviseren van Consument, onvoldoende rekening heeft gehouden met zijn verzwakte financiële positie. Verder is overwogen dat de schade moet worden begroot door een vergelijking van (a) de daadwerkelijke waarde van de portefeuille per eind oktober 2008 na sluiting van alle posities en (b) de waarde die de portefeuille na sluiting van alle posities zou hebben gehad indien, in vervolg op het advies van 5 september 2008, geen putopties zouden zijn geschreven en alle effecten zo spoedig mogelijk na het telefoongesprek van 6 oktober 2008 zouden zijn verkocht. De Commissie heeft Aangeslotene opgedragen de schade te berekenen.

Omvang van de schade

3.2 In haar brief van 29 januari 2014 heeft Aangeslotene de schade begroot op € 104.008,49. Dit bedrag is door Consument gemotiveerd betwist en daarmee niet komen vast te staan.

3.3 Consument heeft zijn stellingen over de schade onderbouwd aan de hand van diverse berekeningen. Consument heeft daarbij verschillende schadebedragen vermeld, al naar gelang het tijdstip dat als beginpunt wordt genomen en de vraag of de schade kan worden vergoed die is

ontstaan doordat een deel van de stukken niet onmiddellijk na het eerste telefoongesprek op 6 oktober 2008 is verkocht. Aangeslotene heeft, hoewel haar gelegenheid is geboden voor een reactie, de berekening van Consument onvoldoende gemotiveerd weersproken. Gelet daarop zal de Commissie beoordelen of Consument kan worden gevolgd in zijn stellingen over de omvang van de schade. Aan de orde komt eerst de schade op de putopties van 5 september 2008 en daarna de schade op de overige stukken in de portefeuille.

(a) Schade op de putopties van 5 september 2008

3.4 Tussen partijen is niet in geschil dat op de putopties van 5 september 2008 een verlies van € 51.215 is geleden (de kosten ad € 82.000 van het terugkopen van deze putopties per 6 oktober 2008, verminderd met de premie van € 30.785). Wel voert Aangeslotene aan dat een bedrag van € 159.000 in mindering moet worden gebracht; dit bedrag van € 159.000 is, aldus Aangeslotene, het voordeel dat Consument heeft ontvangen doordat Aangeslotene hem op 5 september 2008 heeft geadviseerd aandelen ING, Porsche, Philips en Koninklijke te verkopen (naast het schrijven van putopties in diezelfde fondsen). Aangeslotene miskent echter dat de schade wordt berekend door een vergelijking met het resultaat dat in geval van deugdelijke advisering zou zijn behaald; het is niet gebleken dat de bedoelde verkoop van aandelen in het geval van deugdelijke advisering achterwege zou zijn gebleven. De schade op deze putopties wordt daarom begroot op € 51.215.

(b) Schade op de overige stukken in de portefeuille

3.5 Primair stelt Consument dat bij de schadebegroting moet worden uitgegaan van de bedragen vermeld in het door Aangeslotene overgelegde positieoverzicht per 5 oktober 2008. In deze stelling kan Consument niet worden gevolgd, omdat in de tussenuitspraak is beslist dat de schade wordt berekend vanaf 6 oktober 2008.

3.6 Subsidiair stelt Consument dat moet worden uitgegaan van de openingskoersen op 6 oktober 2008, met dien verstande dat deze, voor zover Consument de koersen van 6 oktober niet kan achterhalen, worden aangevuld met de koersen van de dag daarvoor. Deze wijze van schadebegroting vindt geen steun in de tussenuitspraak en de overgelegde stukken. Vast staat immers dat Consument en [B] op 6 oktober 2008 twee telefoongesprekken hebben gevoerd (zie overwegingen 2.24 en 2.25 van de tussenuitspraak). Uit de transcriptie van het eerste gesprek blijkt dat Consument heeft gezegd dat hij alle posities in zijn portefeuille wilde sluiten (zie het citaat in overweging 2.24 van de tussenuitspraak), dat [B] dit met een collega wilde bespreken en dat [B] met Consument heeft afgesproken dat hij hem die ochtend zou terugbellen (zie het citaat onder het kopje 'Feiten' hiervoor). Volgens deze afspraak heeft [B] later die dag Consument teruggebeld en hem geadviseerd de portefeuille niet geheel op te heffen. Het is dit laatste advies geweest, gegeven in dit tweede telefoongesprek op 6 oktober 2008, dat niet gegeven had mogen worden; dit volgt uit overweging 4.11 van de tussenuitspraak, waar is overwogen dat Aangeslotene had moeten adviseren alle effecten zo spoedig mogelijk te verkopen. Daarom kan alleen de schade worden vergoed die na het tweede telefoongesprek van 6 oktober 2008 is ontstaan.

3.7 Meer subsidiair stelt Consument dat moet worden uitgegaan van de openingskoersen van 6 oktober 2008, aangevuld met de koersen waarvoor een deel van de stukken later die dag is verkocht. Ook deze wijze van begroten strookt niet met het feit dat, zoals hiervoor onder 3.6 is overwogen, alleen die schade wordt vergoed die is ontstaan na het tweede telefoongesprek van 6 oktober 2008.

3.8 Verder stelt Consument, nog meer subsidiair, dat de schade gelijk is aan het verschil tussen de portefeuillewaarde ad € 602.496 direct na de gedeeltelijke verkoop in vervolg op het tweede telefoongesprek op 6 oktober 2008 en de waarde per eind oktober 2008 (€ 368.972,11). Deze bedragen zijn door Aangeslotene niet betwist en komen ook overeen met de bedragen die

Aangeslotene vermeldt in haar 'bijgestelde schadeberekening', opgenomen in de bijlage bij haar brief van 14 augustus 2014. Gelet daarop wordt de schade – op de overige stukken in de portefeuille – begroot op het verschil tussen deze twee bedragen, derhalve op € 233.523,89.

(c) Omvang schadevergoeding

3.9 Gezien het voorgaande komt de totale schade uit op € 284.738,89 (de som van de schade van € 51.215 op de putopties van 5 september 2008 en de schade van € 233.523,89 op de overige stukken). Van het schadebedrag blijft, zoals in de tussenuitspraak is beslist, 50% voor rekening van Consument, zodat het aan Consument te vergoeden bedrag uitkomt op € 142.369,45.

Stellingen ten aanzien van de tussenuitspraak

3.10 Partijen zijn niet alleen ingegaan op de schade, maar ook op andere geschilpunten. Consument heeft gesteld dat in de tussenuitspraak geen oordeel is gegeven over zijn stelling dat Aangeslotene heeft geadviseerd in strijd met zijn pensioendoelstelling en het portefeuilleprofiel; verder heeft Consument aanvullende stellingen geponeerd over het causaal verband met de schade en de vraag of hij op grond van artikel 6:101 BW een deel van de schade dient te dragen. Aangeslotene heeft stellingen ingenomen over de peildata voor de schadeberekening en artikel 6:101 BW.

3.11 In de tussenuitspraak (zie overweging 4.14 en de beslissing op p. 13) is echter neergelegd dat het debat van partijen na de tussenuitspraak zich dient te beperken tot de omvang van de schade. Ook overigens ziet de Commissie geen aanleiding om op haar beslissingen in de tussenuitspraak terug te komen.

Bindend advies

3.12 Partijen zijn ingegaan op de vraag of een bindend advies kan worden gegeven als een bedrag wordt toegewezen boven het maximum van € 250.000, neergelegd in artikel 40.4 van het reglement (het reglement dat tot 1 oktober 2014 van toepassing was in procedures bij de Commissie, hierna aangeduid als 'het reglement'). Aan een beoordeling van deze stellingen komt de Commissie echter niet toe. De vordering zal immers worden toegewezen tot een lager bedrag dan het genoemde maximum, zodat de Commissie uitspraak kan doen in de vorm van een bindend advies.

Overige onderdelen van de vordering: wettelijke rente, kosten van rechtsbijstand en eigen bijdrage

3.13 Aangeslotene stelt dat de wettelijke rente, gelet op de duur van de procedure, niet geheel voor haar rekening mag komen. Dit betoog faalt. Op grond van artikel 6:119 BW geldt de gehoudenheid tot het betalen van wettelijke rente voor de gehele periode waarin de schuldenaar met de voldoening van een geldsom in verzuim is geweest. De wettelijke rente zal daarom, zoals is overwogen in de tussenuitspraak, worden toegewezen vanaf 30 april 2011 tot aan de dag van algehele betaling.

3.14 Consument vordert vergoeding van de kosten van rechtsbijstand. Hij stelt dat deze vergoeding op grond van artikel 40.9 van het reglement – met een maximum van € 5.000 – moet worden bepaald aan de hand van het Liquidatietarief Rechtbanken en Gerechtshoven en dat hij gerechtigd is tot een aanvullende kostenvergoeding, op de grond dat de schadeberekening van Aangeslotene onjuist en onvolledig is en hij aanzienlijke aanvullende kosten heeft moeten maken om op die schadeberekening te reageren.

3.15 Voor zover dit onderdeel van de vordering betrekking heeft op procesverrichtingen tot aan de hiervoor genoemde tussenuitspraak, kan zij niet worden toegewezen omdat de Commissie dienaangaande reeds een in beginsel bindende eindbeslissing heeft gegeven. Bijzondere omstandigheden die zouden kunnen rechtvaardigen dat de Commissie daarvan terugkomt, zijn niet gesteld. Voor zover vergoeding wordt gevorderd van na de tussenuitspraak gemaakte

proceskosten kan de vordering evenmin worden toegewezen omdat zij ook in zoverre niet of onvoldoende concreet is onderbouwd. Dit brengt mee dat Aangeslotene, zoals beslist in de tussenuitspraak, de eigen bijdrage van € 50 dient te vergoeden.

4. Beslissing

De Commissie beslist als bindend advies dat Aangeslotene, binnen vier weken na de dag waarop een afschrift van deze beslissing aan partijen is verstuurd, aan Consument vergoedt:

- (a) een bedrag van € 142.369,45, te vermeerderen met de wettelijke rente over dit bedrag vanaf 30 april 2011 tot aan de dag van algehele voldoening; en
- (b) het bedrag van € 50, betaald als eigen bijdrage.

In artikel 5 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening is bepaald in welke gevallen beroep openstaat van beslissingen van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Daarbij geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak. Op de website van Kifid vindt u praktische informatie over het instellen van beroep. Zie hiervoor www.kifid.nl/consumenten/wie-behandelt-mijn-klacht-1/4#stappen-plan.